

lingen van de klas. Veel jongeren, zeker de kwetsbare, hebben iets meer tijd nodig, of vinden niet onmiddellijk een werkplaats.

De vrees is dat kwetsbare jongeren, die vandaag vooral onderdak vinden in het deeltijdse beroepsonderwijs, in het duale verhaal geen plaats meer hebben. Ze dreigen niet alleen uit de boot te vallen maar ook binnen het onderwijs geen onderdak meer te vinden. 'Zijn we als maatschappij bereid tot collateral damage als deze jongeren ongekwalificeerd uitstromen?', vraagt Joeri Deblauwe, algemeen directeur van Oscar Romero in Dendermonde.

Hoewel het om een relatief weinig leerlingen gaat – acht à tienduizend – verdient deze groep alle aandacht. 'Onze jongeren zijn vaak niet door het leven gespaard, zijn schoolmoe of het slachtoffer van het watervalsysteem', benadrukt Joye. 'De lat ligt voor zo'n 70 procent van hen te hoog.'

'Jongeren moeten in hun eigen tempo kunnen groeien. Tijd én individuele omkadering zijn cruciaal. Die is er niet in duaal leren'

An Loix

Oscar Romero Dendermonde

In zijn centrum volgen 184 leerlingen deeltijds onderwijs, 7 leerlingen duaal leren. 'Dat is niet omdat we niet in duaal leren geloven, het is gewoon moeilijk werkbaar.' Ook in Dendermonde leeft dat gevoel: 'Jongeren moeten in hun eigen tempo kunnen groeien', zegt An Loix, coördinator van de campus Duaal Leren van Oscar Romero. 'Tijd én individuele omkadering zijn cruciaal. Die is er niet in duaal leren.'

Negatief imago

De scholen en centra voor leren en werken die *De Standaard* contacteerde, bevestigden dat ze vandaag vaak niet voor duaal leren kiezen omdat ze doen wat onderwijs hoort te doen, namelijk leerlingen kansen geven en laten groeien.

'Een aantal jongeren kan niet starten of verdergaan in duaal leren door het dwingende karakter', zegt directeur Christine Hannes van de Spectrumschool in Deurne. 'Dat ze binnen de twintig dagen na inschrijving een job moeten hebben, is een afknapper. Sommigen zullen ook enkel een beroepskwalificatie behalen en geen diploma. Zolang het mogelijk is, schrijven we bepaalde jongeren in het deeltijds in, omdat ze meer kans op slagen hebben. Niet alleen op school, ook in het leven.' In Deurne volgen dertig leerlingen een duaal traject, vierhonderd jongeren deeltijds beroepsonderwijs.

Ook de twee andere actoren, leerlingen en bedrijven, staan niet te dringen voor duaal leren, zegt Dieter Verhaest, onderwijs-econoom aan de KU Leuven. Hij focuste vooral op leerlingen. 'Die staan er vaak wel voor open, maar zijn bezorgd om het negatieve imago van leren en werken.' Leerlingen – en vooral hun ouders – hebben ook twijfels bij de door-

stroommogelijkheden, blijkt uit de studie die hij samen met Kristof De Witte (KU Leuven) uitvoerde.

Een eerste meta-analyse legt verschillende pijnpunten voor ondernemingen bloot. Het systeem is rigide, het opleidingsplan weinig flexibel en voor sommige bedrijven is de vergoeding die ze moeten betalen 'financieel lastig'. De procedure om erkend te worden is bovendien vaak 'zwaar, traag en ingewikkeld'. 'Elke drempel is er één te veel', zegt De Raeve (Voka).

'Wij zijn onze beste werkplek verloren door de checklist van de overheid', zegt Hannes. 'Als leerlingen terugkwamen van de aannemer, konden ze niet alleen metsen, maar ook een badkamer zetten of tegelen. Helaas: dat was niet gedetailleerd genoeg voor het duaal verhaal.'

Vlaanderen blijft tenslotte een kmo-regio, benadrukt De Raeve. 'We zien dat het voor kleine ondernemingen vaak niet evident is om in het verhaal te stappen.' Dat leerlingen om de paar maanden van werkplek moeten veranderen, lijkt een rem voor kleine zelfstandigen. Net als de leerlingen iets onder de knie hebben, moeten ze alweer vertrekken.

Stagebonus

Hoe moet het verder? Binnenkort start vanuit Vlaanderen alvast een nieuwe campagne (420.000 euro) om 'blijvend te sensibiliseren'. 'Dit is een waardevolle leerweg, maar scholen botsen op de organiseerbaarheid door de beperkte instroom', zegt Stassen (katholiek onderwijs) voorzichtig. Verhaest denkt dat er in Vlaanderen ook nood is aan 'positieve cijfers die aantonen dat kiezen voor duaal leren een grote garantie op werk is'. Hij verwijst onder meer naar buurland Duitsland, een pionier in het duaal leren.

Momenteel wordt er aan een nieuw decreet gesleuteld dat hiaten moet wegwerken voor de doelgroep van het dbso. 'Men probeert nu via kunstgrepen in te grijpen, maar het systeem blijft wringen', zegt Joye. Dat stellen ook de Vlor en de Serv vast. Het gaat onder meer over geld. Centra voor leren en werken moeten voltijds onderwijs aanbieden terwijl ze maar voor deeltijds financiering krijgen. Dat is niet haalbaar, is het oordeel.

Het concept moet wel stilaan gaan renderen. De Vlaamse overheid investeert veel geld in het paradepaardje. Er werken 35 personeelsleden op het thema. Tussen 2014 en 2020 werd er 17 miljoen euro aan Europese middelen ingezet. Vanuit het beleidsdomein Werk stroomt er vandaag 3 miljoen euro naar de betrokken sectoren. Er is ook 11 miljoen euro voorzien voor 'stimuli' zoals een stagebonus. Vlaanderen gebruikt ten slotte ook nog eens 4,5 miljoen euro om het systeem te evalueren en te verbeteren. 'Ironisch genoeg is het wachten op voldoende leerlingen voordat we weten in welke mate de investeringen zich zullen vertalen in de verwachte voordelen', besluit An De Coen, expert arbeidsmarktbeleid en levenslang leren bij IDEA Consult. 'Er is een minimum aantal leerlingen nodig om het financieel haalbaar te maken. Zonder schaalgrootte weegt dit op scholen en ondernemingen.'

Klaas Maenhout

Eerherstel voor hulpsint die met dood werd bedreigd

SUPERVERSPREIDER In zijn boek *Hemelrijk* ijvert auteur Chris De Stoop voor eerherstel voor de besmette hulpsint die verantwoordelijk werd geacht voor de dood van 34 rusthuisbewoners.

In december 2020 is de tweede coronagolf nog maar pas over zijn tweede piek wanneer de bewoners van het Molse woonzorgcentrum Hemelrijk bezoek krijgen van Sinterklaas. Kort daarna volgen de harde cijfers: 4 overlijdens worden er 18, 18 worden er 34. De hulpsint krijgt de stempel 'superverspreider'. Zijn identiteit raakt niet algemeen bekend, maar in Balen en omstreken weten ze maar al te goed om wie het gaat. Guido is zijn naam. De zestigjarige man wordt online belaagd, zelfs met de dood bedreigd.

Een dikke maand na de feiten zocht auteur Chris De Stoop hem op. 'Hij zat heel diep', zegt De Stoop. 'Ik ben elke week met hem gaan praten. Dat hij zijn verhaal kon doen, heeft hem geholpen om uit de put te klimmen. Maar tot op vandaag blijft het een weke, tere plek in hem.'

Heksenjacht

Sinds zijn jeugd zag Guido het als zijn roeping om voor anderen te zorgen, zegt De Stoop. 'Hij heeft ergotherapie gestudeerd, werkte in voorzieningen voor gehandicapten en op geriatrische afdelingen van ziekenhuizen. Na de opname van zijn moeder in woonzorgcentrum Hemelrijk in Mol werd hij mantelzorger. Hij werd ook vrijwilliger in het woonzorgcentrum. Hij begeleidde de bewoners bij excursies en zette zich hard in. Toen hem gevraagd werd om een sinterklaasbezoek op touw te zetten, om mensen op te monteren die al een jaar in afzondering leefden, ging hij daarop in.'

Nadat de Antwerpse provinciegouverneur Cathy Berx de man als superverspreider had bestempeld, wat Guido via de media

moest vernemen, kreeg het verhaal heel wat aandacht. 'Het was alsof een blok beton op mij neerstortte', verklaarde Guido tegen De Stoop. Zelfs in Britse en Amerikaanse media werd het verhaal opgepikt. De Stoop: 'Door Berx is dat verhaal geëscaleerd in een heksenjacht. Je doet dat niet, iemand als superverspreider wegzetten als je niet honderd procent zeker bent. Wie weet had Guido het virus eerst zelf in Hemelrijk opgedaan. Diezelfde ochtend was er nog een positief geval gemeld. De virale lading was bij Guido heel hoog, maar hetzelfde gold voor 67 procent van de positief geteste

waarin de medewerkers niet de competentie hadden om corona te bestrijden. Dat is cynisch. De woonzorgcentra moesten zich omtoveren tot geïmproviseerde ziekenhuizen zonder dat ze daar de mensen, het materiaal of de opleiding voor hadden. Ook de zorgverleners zijn het slachtoffer van de crisis.'

Onverwerkte rouw

Om dat punt te maken, vergeleek De Stoop zijn eigen ervaringen als mantelzorger voor zijn intussen overleden moeder in een woonzorgcentrum met Guido's verhaal. 'Ik wilde tonen hoe het is om in normale tijden in een woonzorgcentrum te wonen en te sterven, in scherp contrast met de lockdowns toen mensen op een ellendige manier zijn overleden.'

'Er is zo weinig aandacht geweest voor de 13.000 overleden bewoners van woonzorgcentra, met zoveel onverwerkte rouw als gevolg. Een parlementaire onderzoekscommissie zou eens goed in kaart moeten brengen waar het allemaal is misgelopen. Als er nu geen hervormingen komen, is dat schuldig verzuim.'

Guido zelf stelt het volgens De Stoop intussen stukken beter. Meer nog, hij nam in december een digitaal sinterklaasfilmpje op voor de bewoners van Hemelrijk. 'Ik dacht dat hij nooit meer Sinterklaas zou willen spelen, maar in zijn ogen is dat zijn sociale plicht. Hij heeft veel van zich af kunnen schrijven in een theatermonoloog die hij in maart zal opvoeren. Zijn grootste angst was dat hij zijn positieve persoonlijkheid na het incident kwijt zou spelen, maar dat filmpje bewijst dat hij zijn veerkracht heeft teruggevonden.'

Jens Vancaeneghem

'De hele sector is weggezet als een sterfhuis waarin de medewerkers niet de competentie hadden om corona te bestrijden'

Chris De Stoop
Auteur

bewoners. Het sinterklaasfeestje was wellicht een superverspreidingsevent, dat een snelle dynamiek van de uitbraak veroorzaakte. Het is moreel niet te verantwoordelijkheids in de schoenen te schuiven. De gouverneur heeft zich daarvoor onrechtstreeks geëxcuseerd.'

De Stoop schreef *Hemelrijk* als eerherstel voor Guido, maar ook voor iedereen die aan de slag is in een rusthuis. 'De hele sector is weggezet als een soort sterfhuis

'Als er nu geen hervormingen komen, is dat schuldig verzuim', zegt Chris De Stoop. © Joren De Weerd